

Målnummer: UM 7267-22**Avdelning:** 1**Avgörandedatum:** 2023-02-15**Rubrik:** Tid då en utländsk medborgare vistats utomlands som medföljande till en svensk, anställd vid svensk beskickning i utlandet, har inte räknats som hemvist i Sverige. Kravet på fem års hemvist i Sverige för att ansökan om svenskt medborgarskap ska kunna beviljas var därför inte uppfyllt. Det har också saknats tillräckliga förutsättningar att medge dispens från kravet på fem års hemvist.**Lagrum:** • 11 och 12 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap**Rättsfall:**

- MIG 2007:28
- MIG 2008:5
- MIG 2008:17
- MIG 2009:33
- MIG 2013:22
- RÅ 1972 ref. 35

REFERAT

IS ansökte i april 2017 om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en svensk medborgare. Hon beviljades ett två år långt uppehållstillstånd i november 2017 och folkbokfördes i Sverige i januari 2018. Hon beviljades permanent uppehållstillstånd i februari 2020 och ansökte om svenskt medborgarskap i september 2021.

Migrationsverket beslutade den 7 juni 2022 att avslå IS ansökan om svenskt medborgarskap. Som skäl för beslutet angavs bl.a. följande. IS har inte haft hemvist i Sverige sedan fem år. Migrationsverket kan göra undantag från kravet på fem års hemvist om den sökande har haft hemvist i Sverige sedan tre år och är gift eller sammanboende med en svensk medborgare sedan två år. Henvistbegreppet förutsätter att vistelsen i Sverige är faktisk, stadigvarande och med tillstånd för bosättning. IS har sedan november 2019 varit bosatt utomlands som medföljande till sin sambo som är en svensk diplomat. Den tiden ska inte räknas in i hennes henviststid i Sverige. Hon uppfyller därför inte kravet på tre års eller fem års hemvist.

IS överklagade Migrationsverkets beslut till Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen (2022-07-11, ordförande Persson) som upphävde Migrationsverkets beslut och visade ärendet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning med i huvudsak följande motivering. IS har sedan januari 2018 varit folkbokförd på samma adress som sin sambo i Sverige. Enligt reglerna om immunitet och privilegier i Wienkonventionerna (Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser [SÖ 1967:1] och Wienkonventionen om konsulära förbindelser [SÖ 1974:10]) ska personal vid en ambassad eller ett konsulat inte betraktas som bosatta i tjänstgöringslandet. Det gäller även medlem av en diplomatisk företrädares familj. Det har inte kommit fram att IS har hemvist i något annat land. Hon är fortfarande folkbokförd i Sverige. Hennes sambo har ett tidsbegränsat förordnande och det har inte kommit fram några uppgifter som tyder på en annan avsikt än att fortsatt vara bosatt i Sverige när anställningen löper ut. Hon får därför anses ha haft en obruten hemvist i Sverige i mer än tre år och hon har under den tiden varit sambo med en svensk medborgare. Därmed är förutsättningarna för att medge undantag från kravet på fem års hemvist uppfyllda. Migrationsverket har inte prövat om samtliga förutsättningar för att bevilja svenskt medborgarskap är uppfyllda. En sådan prövning görs inte lämpligen av migrationsdomstolen som första instans. Det överklagade beslutet ska därmed upphävas och ärendet visas åter för fortsatt handläggning.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att domen skulle ändras och att Migrationsverkets beslut skulle fastställas.

Migrationsverket förde fram bl.a. följande. Med hemvist menas en faktisk och stadigvarande vistelse med tillstånd för bosättning. Syftet med hemvistkravet är att den som blir svensk medborgare genom naturalisation ska ha hunnit bli förtrogen med svenska förhållanden. Sedvanliga semesterresor, kortare släktbesök och andra liknande besök i utlandet påverkar inte hemvisttiden. I IS fall handlar det inte om kortare utlandsbesök. Hon har inte sedan november 2019 haft en faktisk vistelse i Sverige. Det har inte heller kommit fram när hon ska återvända till Sverige. Samlevnaden i Sverige för IS och hennes sambo har endast varat under cirka ett år och tio månader. Hon kan därför inte medges dispens från kravet på fem års hemvist i Sverige. Att hon har genomfört distansstudier och äger en del av ett fritidshus är inte heller tillräckligt för att hon ska anses ha visat en sådan samhörighet med Sverige som motiverar att dispens ges.

IS ansåg att överklagandet skulle avslås och förde fram bl.a. följande. Hon vistas i ett annat land eftersom hennes sambo är i det landet som diplomat på uppdrag av den svenska staten. Så snart hans förordnande är slut kommer de omedelbart att återvända till Sverige. Att vara utsänd i statens tjänst för arbete på en utlandsmyndighet är en förlängning av Sverige, vilket framgår tydligt av till exempel Wienkonventionerna. I sådana miljöer håller man hårt på svenska traditioner, firar svenska högtider och är med och representerar Sverige vid olika arrangemang. Hennes avsikt att återvända till Sverige bekräftas av att hon har genomfört ett flertal kurser på distans för att förbättra sin svenska och få behörighet för att fortsätta studera på svenskt universitet samt att hon är hälftenägare till ett fritidshus i Sverige.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, (2023-02-15, Fridström, Lokrantz Sandberg, referent och Reimers / föredragande Lundberg), yttrade:

1. Vad målet gäller

IS är sedan november 2019 bosatt utomlands som medföljande till en svensk medborgare som arbetar vid en svensk beskickning i det land där hon bor. Den första frågan som ska prövas i målet är om hon ändå uppfyller kravet på hemvist i Sverige sedan fem år för att kunna beviljas svenskt medborgarskap. Om så inte är fallet ska det också prövas om hon ska medges dispens från detta krav.

2. Rättsliga utgångspunkter

2.1 Tillämpliga bestämmelser m.m.

Reglerna om s.k. naturalisation för vuxna utlänningar finns i 11 och 12 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, medborgarskapslagen.

Naturalisation innebär att en utlänning efter ansökan tas upp som medborgare. Någon absolut rätt till naturalisation finns inte, även om villkoren i och för sig är uppfyllda. I stället är det fråga om en exklusiv rätt för staten att avgöra om en person bör tas upp till svensk medborgare efter en diskretionär prövning inom ramen för en rimlig tolkning av medborgarskaps lagstiftningen. Ett naturalisationsbeslut är därmed inte fullt jämförbart med exempelvis ett beslut om uppehållstillstånd (prop. 1997/98:178 s. 6 och 15).

Ett av villkoren för naturalisation är att den sökande har hemvist här i landet. För andra utlänningar än nordiska medborgare samt statslösa och flyktingar är kravet att den sökande har hemvist här i landet sedan fem år (11 § 4 c medborgarskapslagen).

Om kraven i 11 § medborgarskapslagen inte är uppfyllda får sökanden ändå naturaliseras om sökanden är gift eller sambo med en svensk medborgare (12 § första stycket 2 medborgarskapslagen).

I praxis har bestämmelsen i 12 § första stycket 2 medborgarskapslagen använts på så sätt att en utomnordisk medborgare, som är gift eller sambo med en svensk medborgare, i regel naturaliseras efter tre års hemvist om äktenskapet eller samboförhållandet varat minst två år (se MIG 2007:28 med hänvisningar till äldre praxis).

2.2 Hemvistbegreppet

Hemvist i medborgarskapslagens mening avser faktiskt boende i Sverige med avsikt att stanna i landet stadigt. Något krav på folkbokföring eller någon minsta tid för att redan ha vistats i landet uppställs inte (prop. 1997/98:178 s. 9, MIG 2008:17 och MIG 2013:22).

I betänkandet SOU 1976:39 uttalade de s.k. hemvistsakkunniga följande om hemvistbegreppet i medborgarskapslagstiftningen (s. 129). "För att en person skall anses ha tagit hemvist i ett land fordras ej att han redan vistats där någon längre tid. Huvudvikten ligger på det subjektiva villkoret att han har avsikt att stadigt kvarstanna. Vid bedömningen härav tas hänsyn till sådana omständigheter som om han har fast bostad eller har stadigvarande tjänst, yrke eller annan sysselsättning, om han har ett egentligt hem eller huvudsakligen bor på hotell eller pensionat eller hos anförvanter eller bekanta."

2.3 Beräkning av hemvisttiden

Migrationsöverdomstolen har i tidigare avgöranden uttalat att bedömningen av frågan om svenskt medborgarskap ska utgå från rådande förhållanden vid prövningstillfället i respektive instans (se t.ex. MIG 2007:28 och MIG 2008:5).

I förarbetena till 11 § medborgarskapslagen förs fram att det inte krävs att en utlänning måste ha varit innanför Sveriges gränser under hela den hemvisttid som föreskrivs. Sedvanliga semesterresor, kortare släktbesök och andra liknande besök i utlandet bryter inte hemvisten. De påverkar inte heller beräkningen av hemvisttiden (prop. 1999/2000:147 s. 47). I förarbetena anförs vidare att utlandsvistelser av annat slag bör bedömas mot den bakgrunden att en person normalt anses ha sin hemvist på den ort där han eller hon bor och har för avsikt att kvarstanna. Hemvist på en viss ort anses alltså föreligga om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt måste anses vara stadigvarande. Hemvisttiden bör inte anses avbruten om inte sökanden antingen tagit hemvist i ett annat land eller på annat sätt gett upp hemvisten i Sverige. Vid bedömningen bör, vid sidan av de faktiska förhållandena, hänsyn tas till sökandens avsikt. De faktiska förhållandena tar sikte på objektivt konstaterbara omständigheter såsom familj, bostad och anställning.

I ett tidigare avgörande har Migrationsöverdomstolen funnit att en utlandsresa under tiden 3 mars-17 maj 2004 var av en sådan längd att den skulle avräknas vid beräkningen av den sökandes hemvisttid (MIG 2007:28).

2.4 Anställda vid ambassad eller konsulat

Enligt reglerna om immunitet och privilegier i Wienkonventionerna ska personal vid en ambassad eller ett konsulat inte betraktas som bosatt i tjänstgöringslandet (prop. 1983/84:144 s. 77 och MIG 2009:33). Reglerna i Wienkonventionerna innebär att en utlänning som är anställd vid en främmande stats beskickning i Sverige inte räknas som bosatt här vid en prövning av om personen har fått särskild anknytning till Sverige endast till följd av vistelsen (MIG 2009:33). Reglerna innebär också att den som vistas här med diplomatisk immunitet inte förvärfvar hemvist enligt medborgarskapslagen (jfr RÅ 1972 ref. 35).

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

Av den praxis som redovisats ovan framgår att bedömningen av frågan om svenskt medborgarskap ska beviljas ska utgå från rådande förhållanden vid prövningstillfället i respektive instans.

Det är ostridigt att IS sedan november 2019 inte faktiskt vistats i Sverige eftersom hon bor utomlands. Hennes faktiska vistelsetid i Sverige, som inleddes i januari 2018, uppgår därmed till ungefär ett år och tio månader. Den första fråga som ska prövas är om även den tid då hon efter november 2019 har vistats utomlands som medföljande till sin sambo ska beaktas vid beräkningen av om hon nu uppfyller kravet i 11 § 4 c medborgarskapslagen på fem års hemvist i Sverige.

Av redovisningen ovan framgår att det vid bedömningen av om någon har hemvist i Sverige i den mening som avses i medborgarskapslagen läggs huvudsaklig vikt vid det subjektiva kriteriet om han eller hon har för avsikt att stadigst stanna i landet. Bakom kravet på att hemvist i Sverige ska ha funnits under en viss längre tid innan medborgarskap beviljas har det sedan länge funnits en grundtanke att personen i fråga ska ha hunnit bli förtrogen med svenska förhållanden (se Sandesjö m.fl., Medborgarskapslagen med kommentarer [1 januari 2022, version 4B, JUNO], kommentaren till 11 §, under rubriken Hemvistvillkoret).

IS är medföljande till sin sambo som arbetar vid en svensk beskickning utomlands. Den omständigheten att reglerna om immunitet och privilegier i Wienkonventionerna innebär att personal vid en ambassad eller ett konsulat inte betraktas som bosatt i tjänstgöringslandet innebär enligt Migrationsöverdomstolen inte i sig att IS under tiden för utlandsvistelsen ska anses ha sådan faktisk hemvist i Sverige som krävs enligt medborgarskapslagen. Det som hon har fört fram till stöd för att hon avser att återvända till Sverige innebär inte heller att hon har faktisk hemvist här. Eftersom hon alltså bara har haft hemvist i Sverige i den mening som avses i medborgarskapslagen i ett år och tio månader, uppfyller hon inte kravet på fem års hemvist i 11 § 4 c samma lag.

Nästa fråga att bedöma är om IS ska medges dispens från hemvistkravet med stöd av 12 § första stycket 2 medborgarskapslagen på grund av att hon är sambo med en svensk medborgare.

Som framgår ovan har sambor enligt praxis i regel beviljats medborgarskap efter tre års hemvist, om samboförhållandet varat minst två år. Tanken bakom att en kortare hemvisttid kan godtas är att den som är gift eller sambo med en svensk medborgare får anses ha bättre förutsättningar än andra utlänningar att komma in i det svenska samhället (se Ds A 1983:12 s. 37). Det har redan bedömts att IS hemvisttid i Sverige inte uppgår till mer än ett år och tio månader. Det är alltså frågan om hon ändå ska medges dispens från kravet på hemvist i Sverige sedan fem år. Den tid som IS har faktiskt vistats i Sverige är betydligt kortare än den tid som normalt anses krävas för att en sambo eller en make till en svensk medborgare ska anses ha hunnit bli förtrogen med svenska förhållanden. Enligt Migrationsöverdomstolens mening är det som har förts fram om sambons arbete vid en svensk beskickning utomlands, deras avsikt att återvända till Sverige efter utlandsvistelsens slut samt hennes studier i svenska och köp av ett fritidshus inte tillräckligt för att ändå medge dispens från kravet på fem års hemvisttid i 11 § 4 c medborgarskapslagen. IS uppfyller därför inte förutsättningarna för förvärv av svenskt medborgarskap genom naturalisation. Migrationsdomstolens dom ska därför upphävas och Migrationsverkets beslut att avslå ansökan om svenskt medborgarskap ska fastställas.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom och fastställer Migrationsverkets beslut.

Sökord:

Litteratur: Prop. 1983/84:144 s. 77; Prop. 1997/98:178 s. 6, 9 och 15; Prop. 1999/2000:147 s. 47; SOU 1976:39 s. 129; Ds A 1983:12 s. 37; Sandesjö m.fl., Medborgarskapslagen med kommentarer (1 januari 2022, version 4B, JUNO), Kommentaren till 11 § under rubriken Hemvistvillkoret
